

Az otthonoktatásról

Szász Attila jegyzete

I. I. A magántanuló státusának az engedélyezése

a. Az oktatás helyszíne többé ne legyen korlátozott, engedélyeztessék az oktatás a diák otthonában is (otthonoktatás).

b. Az otthonoktatás a nemzeti oktatási rendszer keretén belül kapjon helyet és az államilag elfogadott tanterv alapján történjen.

c. Az otthonoktatott diák számára vezessék be a rendszeres id közönkénti vizsgát az általa elsajátított tananyagból, hogy érvényes oklevelet szerezhessen.

d. A vizsgák egy erre felhatalmazott intézményben vagy egy államilag elismert iskolában történjenek.

e. A diákok képességeik függvényében haladhassanak gyorsabban is a tananyaggal, de nem lassabban mint a nemzeti tanterv korhoz kötött követelményei. Egy jó képesség diák hamarabb levizsgálhasson az általa elsajátított tananyagból, mint más korosztálybeli társai.

II. II. A magántanár státusának az engedélyezése

a. A tanügyi káderek oktathassanak a diák otthonában is, mint magántanárok.

b. A magántanárok a diák otthonában vállalt oktatást anyagi juttatás ellenében is végezhessek.

III. Az otthonoktatásban tanuló diákok levizsgáztatására felhatalmazott intézmények

létesítésének engedélyezése

a. Olyan intézmények létrehozásának az engedélyezése, melyek az állami és magániskolák mellett az otthonoktatott diákok vizsgáztatásáért felelősek. Ezek az intézmények az államilag elfogatott tananyag elsajátítását ellenőrzik és sikeres vizsga esetén államilag elismert oklevelet biztosítanak.

IV. Az otthonoktatás mellett szóló érvek

a. Az otthonoktatás hatékonysága

Első látásra az otthonoktatás kevésbé hatékony, mint a mára már annyira elterjedt közösségi oktatás. Azonban alaposabb vizsgálat esetén, az otthonoktatás mellett szóló legfőbb érv, az annak hatékonysága. Az oktatás célja az ismeretek elsajátítása, azok gyakorlati alkalmazásának megértése, az életre való felkészítés. Nagyon sok érv szól az otthonoktatás mellett.

Az otthonoktatás egyéni foglalkozást biztosít a diák számára, ami a közösségi oktatásban csak nagyon korlátozott módon lehetséges. A nagy létszámú osztályokkal szemben az otthonoktatás sokkal hatékonyabb kommunikációt biztosít a tanár és a diák között. Lehetőség a tananyag személyre szabott, –a diák képességeinek, adottságainak a szem előtt tartásával való– továbbadására. Sokkal hatékonyabban lehet kezelni azt, ha a diák nem érti valamilyen részletét az anyagnak, mint ha ugyanez elfordul egy harminchat diákot számláló osztályban.

A közösségi oktatásban egy átlagos létszámú osztályban a tanár egy diákkal a legideálisabb esetben is csak maximum 2-3 percet tud foglalkozni személyesen. Ezzel szemben, az otthonoktatásban, a felügyelő tanár vagy a besegítő szülő teljes személyes figyelmét élvezheti a diák. Ily módon akár 2-3 óra alatt is sokkal nagyobb előrehaladást tudnak felmutatni, mint a közösségi oktatásban résztvevők 6-7 óra alatt.

A közösségi oktatásban a nehezebb képességű diákok számára fárasztó, ha a jó felfogásúak bonyolult részletek után érdeklődnek, hisz számukra mindez érthetetlen. A jó képességű diákok számára szintén fárasztó, amikor a nehezebb felfogásúak, a számukra egyszer és érthető részletek után érdeklődnek. A személyre szabott magyarázat szinte lehetetlen a nagy létszámú osztályokban, amíg ez az otthonoktatásban minden gond nélkül alkalmazható.

Az otthonoktatásban a gyengébb felfogású diákok számára vagy a nehezebben érthető részeknél hosszabban elő lehet lépni, mindaddig, amíg a diák valóban elő is sajátítja az anyagot. A közösségi oktatásban általában nem időzhetnek egyes problémás résznél annyit, mint amennyit egyes diákok igényei azt szükségessé tennék.

A jó képességű diákok számára szintén előny jelenthet az otthonoktatás, hisz előhaladhatnak gyorsabban is az anyaggal, nincsenek akadályozva a gyengébb képességű diákok által. A közösségi oktatásban a mércét a legjobb esetben is közép-re kell állítani, hogy a gyengékek se maradjanak túlságosan le és a jó képességűek is

haladhassanak. Ellenkez esetben a tanár választja az a lehet séget vagy, hogy az osztály tehetségeseit karolja fel, rájuk összpontosít, de akkor elhanyagolja az osztály többi részét vagy az átlagra összpontosít és a jó képesség ek számára nem aknázódik ki minden lehet ség. Persze a közösségi oktatásban is alkalmazzák az egyéni, személyre szabott kiegészít órákat, de az otthonoktatás már eleve erre törekszik.

Az otthonoktatásban a gyerek a saját adottságai, képességei függvényében halad az anyaggal. Nincs akadályozva gyengébb képesség ek által és nincs olyan tempóra sem sarkalva, amely a képességei miatt lehetetlen számára.

Az otthonoktatott gyerekek számára sokkal kevesebb a figyelmet elterel körülmény is, mint a nagy létszámú osztályok esetében, ezért hatékonyabban összpontosíthat a tananyagra. Hatékonyabban összpontosíthat a magyarázatokra, a gyakorlati feladatokra és a tanulásra is.

Az otthonoktatott gyerekek sokkal hamarabb önállóságra nevel ndnek, sokkal hamarabb kezdik el a tananyaghoz kapcsolódó egyéni kutatásokat mint a közösségi oktatásban lév társaik. Az egyéni képességek figyelembe vétele lehet vé teszi az egyéni gondolkozás, kutatás serkentését. A közösségi oktatás sokkal inkább a passzivitásra épít azáltal, hogy a legtöbb esetben a tanár megadja a kész válaszokat és nagyon ritkán kutatnak a diákok a tananyag különféle részletei után.

Az otthonoktatott gyerek nincs kitéve a nyilvános megszégyenítésnek sem olyan mértékben, mint a közösségi oktatásban, emiatt könnyebben vállalja az egyéni próbálkozások kockázatát. A pszichológusok kutatásai kimutatták, hogy a gyerekek nyilvános megszégyenítése nemhogy nem serkenti a szorgalmukat, hanem sokkal inkább különféle gátlásokhoz vezet és gyengíti a tanulási kedvet is. A közösségi oktatásban a gyereket a legtöbb esetben meglepetésszerűen kéri számon és a sikertelenség az osztály el tt való megszégyenítést is jelenti. Az otthonoktatott gyerekek annyi id t száhatnak az anyag elsajátítására, amennyi épp szükséges és csak ezután jelentkeznek a vizsgára. Számukra a cél az, hogy elsajátítsák a tananyagot és nem pedig az, hogy esetleg náluk sokkal tehetségesebb diákokkal vegyék fel a versenyt. Ha egy kevésbé tehetséges diák nagy szorgalommal öt hat órán keresztül készül egy vizsgára és mégis a jegye gyengébb lesz mint, egy tehetséges társáé, aki csak egy órát készült, akkor arra gondol, hogy hiábavaló a szorgalma. Az otthonoktatásban az egyén képességeinek a figyelembe vételével történik az oktatás és a számonkérés is. A diák az eredményt a befektetett id , a kihasznált lehet ségek és a képességei függvényében elemzi, nem pedig a tehetségesebb vagy tehetségtelenebb diáktársai eredményeit vizsgálgatva.

Az otthonoktatásban a gyereket sokkal hatékonyabban be lehet vonni a tananyaggal kapcsolatos együttm ködésbe, a feladatok gyakorlására, hatékonyabban lehet személyre szóló alkalmazás. Sokkal könnyebb megbizonyosodni arról, hogy a gyerek elsajátította-e az anyagot, elvégezte-e a feladatait, mint egy nagyobb közösségben. A közösségi oktatásban egy gyerek több leckén keresztül is megúszhatja a számonkérést, azt is, hogy személyesen elvégezze a leckéhez kapcsolódó gyakorlati feladatokat. Hetek telhetnek el, amíg mindenkit táblához hívnak, a házi feladatok számonkérése sem mindig megoldható, bár a diákok nagy része inkább egymástól másolja le azokat, minthogy végigküzdje magát a megoldásig. Ily módon sok olyan leckét tudhatnak maguk mögött a közösségi oktatásban résztvev diákok, mellyel kapcsolatosan soha nem végeztek személyesen gyakorlati alkalmazást.

Az otthonoktatás az uniformizálódás helyett a gyerek egyéni képességeinek a felismerését és jobb kiaknázását teszi lehetővé. Ebből fakadóan, a nyugati országokban, ahol az otthonoktatás engedélyezett és gyakorolt, az otthonoktatott diákok az országos átlagon jóval felül teljesítenek. Például az Egyesült Államokban statisztikailag kimutatták, hogy minden négy otthonoktatott gyermekből egy (pontosabban 24,5%) a korosztályánál legalább egyel nagyobb osztályban tanul már.

Az AEÁ-ban egyre több egyetemen szívesebben látják diákjukként az otthonoktatásban felkészült tanulókat, hiszen jobban teljesítenek a felmért teszteken és az egyetemi tanulmányok ideje alatt is jobb eredményeket érnek el, mint az állami oktatásban képzett társaik.

Közismert tény az, hogy az iskolai oktatás hatékonysága nagyban függ a családi háttér támogatásától vagy éppen annak hiányától. A családi támogatás szükségessége kezdődik a házi feladatok leírásánál, a leckék megtanulásának segítségével, folytatódik a család tagjai között lévő jó vagy éppen rossz kapcsolattal és ennek a gyerekekre ható érzelmi vetületével. Ha a szülő nem áll a gyerek mellé az otthoni tanulásban, vagy legalább nem neveli önálló tanulásra a gyermeket az első években, akkor hiábavaló az iskolai fáradozás. Ha a közösségi oktatásnak is szüksége van a szülő támogatására, akkor mennyivel hatékonyabb lehet a szülő által teljes mértékben támogatott, a családban történő oktatás!

Az otthonoktatás hatékonyságával és más szempontokból készített otthonoktatási statisztikák eredményeit, az Egyesült Államokbeli helyzetről lásd a Home Schooling Achievement című mellékleten vagy a következő internet-oldalakon:

<http://epaa.asu.edu/epaa/v7n8/>

<http://www.hslda.org/docs/study/rudner1999/FullText.asp>

<http://www.hslda.org/docs/study/comp2001/default.asp>

<http://www.fraserinstitute.ca/admin/books/files/homeschool.pdf>

<http://www.nheri.org/>

b. Az otthonoktatás gazdaságossága

Az otthonoktatás leveszi az állam válláról az oktatás anyagi terheinek egy részét, hiszen ezt az oktatási módot a szülő támogatja. A gyakorló számára az állam nem kell biztosítson infrastruktúrát, tanárokat, de ezzel a módszerrel élő állampolgárok továbbra is adófizetők maradnak. Az ilyen módon oktatott diákok nem fognak anyagi vonatkozású gondokat okozni az államnak, mint például osztálytermek fenntartása és az iskolák egészségügyi létesítményeinek a kérdése. Az oktatásuk érdekében nem szükséges kiegészítő személyzet alkalmazása, mint a takarító, karbantartó, rendezvény-vezető alkalmazottak.

Ez oktatási mód lehet séget ajánl fel az osztályösszevonások kapcsán munkanélkülivé vált tanárok gondjainak az enyhítésére is. Az ily módon munkanélkülivé vált tanárok vállalhatják az otthonoktatott gyerekek korrepetálását.

Ez törvényes keretet biztosíthat az iskolai oktatásban lévő tanárok fizetésének a kiegészítésére. Egy tanár, aki a fél napját egy osztály tanítására fordítja, a nap hátralévő részében korrepetálhat otthonoktatott gyerekeket is.

Első látásra a szülőknek sokkal többre fog kerülni ez az oktatási módszer, de tartsuk szem előtt azt, hogy ez egy szabadon választható alternatíva olyanok számára, akik mérlegeltek és hajlandóak meghozni ezt az áldozatot a gyerekeik jövőjének a megalapozására.

Még más gazdasági elnyei is vannak az otthonoktatásnak. Ez az oktatási mód nem igényel különleges öltözetet. A szülő mentesíti az iskolai egyenruha megvásárlásának a terhe alól (amennyiben olyan iskolába járna a gyerek, ahol van kötelező egyenruha). Ha az iskolában nincs egyenruha, akkor az iskolában divatban lévő ruházat beszerzése alól mentesíti. Így módon a gyerekekre nem nehezedik nyomás az osztálytársak részéről, amennyiben nem tudják tartani a ruházatkodási divatot. Egyes szülők panaszkodnak, hogy már első osztálytól kezdve jelen van a divat-orientált-öltözködés a gyerekek körében és mivel nagyon sok szülő nem tudja tartani az versenyt ilyen téren, ez nagyon sok gyerek frusztráltságát és kiközösítését okozza.

c. Az otthonoktatás biztonságossága

A közösségi oktatásban tanulók sok olyan hatásnak is ki vannak téve, melyek veszélyeztetik az testi, lelki biztonságukat. Ezzel szemben az otthonoktatás ezen a területen is védelmet biztosít.

A iskolai oktatásban résztvevő gyerekek fokozottabban ki vannak téve az alkohol, dohányzás és kábítószer fogyasztásra való befolyásolásnak. Ez a befolyás jöhet az iskolatársak részéről, és a gyermekek nem szeretnek kilógni a sorból, hisz a másságot nem tolerálják. Ha egy gyerek nem alkalmazkodik a társaihoz a káros szenvedélyek kapcsán is, akkor nem kerülheti el a csúfolást, a kiközösítést. Nagyon sok gyerek csupán csak azért próbálja ki és gyakorolja a káros anyagokat, hogy megirizze a barátok szimpátiáját és elismerését.

De a káros szenvedélyek gyakorlására való befolyás jöhet és jön olyan személyek részéről is, akiknek ehhez anyagi érdekük is fűződik. Ezek a személyek nagyon jól tudják, hogy az iskola az egyik legjobb helyszín arra, hogy minél több gyereket elérjenek.

A szabad szex propagálása és annak negatív gyümölcsei is (nem kívánt terhességek, a nemi betegségek és a nemi erőszak) egyre nagyobb gondot jelentenek a közoktatásban lévőknél számára. Sok fiatal hamarabb lesz szenvedő alanya a fent említett bajnak, mint ahogy a negatív következményekre figyelmeztették volna. Tudunk arról, hogy erőfeszítéseket tesznek ennek baj orvoslására a diákok felvilágosításával, de az otthonoktatás olcsó és hatékony megoldást kínál erre a problémára is. Arról is többször olvashattunk az újságokban, hallhattunk beszámolókat a televíziók és újságok híradóiban, hogy egyes iskolák tanárai is molesztálták a diákjaikat.

A Jean Monet Középiskolában történt események leleplezték azt, hogy nemcsak a nyugati iskolákban, hanem a mi országunkban is veszélyben foroghat a gyerekeink testi épsége, sőt az élete is. A fent említett iskola az ország egyik legelitebb iskolája és még ott is megtörténhettek a fent említetthez hasonló események, hát akkor mennyivel inkább egy kis vidéki iskolában. A kívülállók részéről érkező veszélyeket lehet ugyan korlátozni, az iskolán kívülre szorítani, de mi történik akkor, ha a veszély az iskolatársak részéről is jelentkezik majd! Tudunk arról, hogy a kívülállók iskolákba való belépését szigorúan korlátozták, de ez nem nyújt védelmet a diáktársak részéről érkező agresszióval szemben. Félek, hogy már csak idő kérdése az, amikor az agresszív számítógépes játékokon felnőtt fiatalok a gyakorlatba is ültetik az elsajátítottakat. Mi a garancia arra, hogy a számítógépes játékok szereplőjeként már sok ezer embert megölő fiatal nem cselekszik hasonlóan egy nem virtuális haragosával, mint ahogy az már oly sokszor megtörtént nyugaton? Érdemes megvizsgálni a nyugati országokban történt iskolai vérengzéseket, amelyek elkövetői diákok és az áldozatok is diákok és tanárok voltak. Gondoljunk csak az Egyesült Államokbeli tíz esetre, a németországi ámokfutó diákra. Az otthonoktatás ilyen értelemben is védelmet jelenthet a gyerekek számára.

Köztudott az is, hogy az iskolákban tanuló gyermekek fokozottabban ki vannak téve a fertőző betegségeknek, hiszen különféle környezetekből jönnek. Nagyon sok esetben, főleg télen, a fertőző betegségek nagyon megtizedelik az iskolát látogató gyerekek sorait, néha még iskolákat, óvodákat kell ideiglenesen bezárni. Tudunk arról, hogy erőfeszítések történnek ennek gond orvoslására, de az otthonoktatás keretében erre a problémára is olcsó és hatékony a megoldás.

A felsoroltak miatt sokakban megfogalmazódhat a kérdés, hogy az otthonoktatás teljesen elszigeteli a gyerekeket a környezetüktől, az élet veszélyeitől, így nem készíti fel őket az azokkal való együttélésre. Az otthonoktatás nem a valós élettel és annak veszélyeivel szeretné elszigetelni a gyerekeket, hanem inkább szeretné készíteni őket ezekre a veszélyekre és csak utána kiténni őket ezeknek a hatásoknak. Emellett pedig bizonyos elkerülhető veszélyeknek nem teszi ki őket. Az otthonoktatás megóvjaa a gyerekeket azoktól a negatív hatásoktól amelyek idejekorán érik őket, és amelyekre még nincsenek felkészítve. Az otthonoktatás a melegházi termelőhöz hasonló módon jár el. Hiszen a melegházban a növényeknek különleges körülményeket teremtenek, amelyek segíti a gyors és egészséges fejlődésüket, mindaddig, amíg elég erősek lesznek arra, hogy kitegyék őket a természetes környezetbe. Az ily módon termesztett növények gyorsabban fejlődnek, hamarabb és jobb minőségű gyümölcsöt teremnek, mint a szabadban termesztett társaik.

Az otthonoktatás nem egy irreális, veszély nélküli életre akar felkészíteni fiatalokat, hanem inkább szeretné felkészíteni őket és csak azután kiténni őket ezen veszélyeknek. Más dolog egy olyan személyt kiténni a veszélynek, aki nem rendelkezik még a jó és a rossz megkülönböztetésének a képességével, és más az, amikor olyan személyt érnek a rossz hatások, aki már fel van készítve ezekre, aki már rendelkezik a jó és a rossz megkülönböztetésének a képességével. Másfelől az otthonoktatás arra szeretné felkészíteni a gyerekeket, hogy az elkerülhető veszélyeket kerüljék is el. Nem az van felkészítve a gyakorlati életre, aki merész, hanem az, aki elkerül bizonyos dolgokat, amiket személyesen sohasem próbált ugyan, de amikről tudja, hogy kárát szolgálnák. Nem szükséges, hogy minden gyerek kipróbálja az alkoholt, a cigarettát, a kábítószerrel, a prostitúciót ahhoz, hogy rájöjjön azoknak a káros következményeire.

d. Az otthonoktatás rugalmassága

Mivel az otthonoktatott gyerek nem kell egy harminchatos létszámú osztály, több tanár, több száz diákot foglalkoztató iskola programjához igazodjon, ezért sokkal rugalmasabb is ez az oktatási forma. Az egyetlen korlát, amihez igazodni kell, az a tananyag időben való elsajátítása.

Ezért az otthonoktatás lehet vétezi különleges családi események, egyedi vallásos ünnepek megünneplését, a szülők munkaidejéhez való jobb alkalmazkodást. Könnyebb a tananyaghoz kapcsolódó terepgyakorlatoknak időt keresni.

Az otthonoktatás rugalmassága elnyit jelenthet olyan családoknak, akik a munkahelyük miatt gyakori lakhelyváltogatásnak és gyakori utazásnak vannak kitéve, pl. diplomaták, nemzetközi katonai alakulatok családjai vagy épp a hivatásos sportolók.

Elnyös lehet olyan gyerekek számára is, akik különféle betegségek miatt nem vehetnek részt a közösségi oktatásban, esetleg hosszas kezelésekk miatt elmaradnának a tananyaggal. Elnyit jelentene olyan gyerekek számára, akik különféle fogyatékkosságaikkól fakadóan csak speciális nevel intézetekben részesülhetnek oktatásban, de ez együtt járna a családtól való elszakadással.

e. Az otthonoktatás a család intézményének a megerősítéséhez is hozzájárulhat

Napjainkban nagyon sok minden elszigetelt a család tagjait egymástól és ezzel hozzájárul a társadalom alapegységének a családnak a felbomlásához. Az egyre kevesebb időt együttölt felek közt a kapcsolat is egyre lazább. Az otthonoktatás ezzel ellentétes hajlamra törekszik, arra, hogy a család tagjai több időt töltsenek együtt. Ez még önmagában nem fogja a család minden gondját megoldani, de minden bizonnyal jó irányba fogja azt befolyásolni.

A pszichológusok és a pedagógusok is elismerik, hogy a hatékony oktatáshoz, még a közösségi oktatásban is, szükség van a családi háttér támogatásra. Napjainkban sokkal inkább mint bármikor is a történelem folyamán, szükségük volna a gyerekeknek a család biztonságára, támogatottságára. Ha ez hiányzik, ha a gyereket nem támogatja az oktatásban a család, akkor a pedagógus sem tud nagy eredményt felmutatni. A rendezetlen családok gyermekei általában nem tudnak jó teljesítményt felmutatni az iskolában.

Az otthonoktatást választó szülők sok szempontból a számukra nehezebb megoldást választják, de mindezt azért teszik, mert teljes mértékben a gyerekek oktatása és nevelése fontos a számukra.

f. Az otthonoktatás és a szocializáció

Az otthonoktatást a leggyakrabban érteve a szocializáció kérdésköréből származik. Hogyan fognak majd beilleszkedni a társadalomba azok a gyerekek, akik ennyire el vannak szigetelve? – kérdezik sokan. Sokaknak az a véleménye, hogy a társadalomba való beilleszkedést a közösségi oktatás készíti el. Azáltal lesz alkalmas valaki a társadalom többi tagjával való együttélésre, hogy nagyon sok időt tölt a vele egykorú társaival. Ha azonban ezt a kérdést alaposabban megvizsgáljuk, akkor eloszlik ez a mítosz. Elször is ez a közösségi együttlét nagy része passzív együttlét. Az órák nagy része vagy a tanárra figyelésből vagy pedig az általa kiadott feladatok megoldásából áll és nagyon ritka az interaktív kapcsolattartás. Az aktív közösségi kapcsolat gyakorlására nem marad más, mint a szünetek és az órák eltti és utáni időszak. Ez terjedelmében sem nagy idő és a másik negatív jellemző pedig az, hogy ez javarészt felügyelet nélküli együttlét. Senki nem ellenzi ezt az időt, hogy jó irányba terelje ezt a fajta szocializációt. Ha a közösségi oktatás biztosítja a gyerekeknek a szocializációt, akkor ez azt jelenti, hogy a gyerekekre van bízva a társadalomba való beilleszkedésük kérdése legalábbis annak a gyakorlati része teljes egészében.

Akkor ez a fajta szocializáció a erősebb fennmaradásának az elve alapján történik. Mindnyájan tanúi lehetünk már ennek. Ha nincs elég felnőt a közelben, akkor egy gyerekcsoportban akadnak olyanok, akik meghatározzák a játékszabályokat. A többiek igyekeznek igazodni hozzájuk. Akik valamilyen szempontból nem igazodnak a többihez, – esetleg nem felel meg a ruházata, a beszéd stílusa, kinézete, viselkedése, stb. azok kiközösítettek lesznek. Az otthonoktatásban azok a gyerekek, akik valamilyen szempontból nem igazodnak a többiekhez, megmenekülnek a csúfolódástól, kiközösítéstől, nyilvános megszégyenítéstől és az ezekkel járó érzelmi rombolástól.

Az otthonoktatás védelmet nyújt a különféle bandákba való beépülés ellen is. Köztudott, hogy ezek a csoportosulások nem a pozitív erkölcsi értékek képviselése érdekében jönnek létre, hanem épp az éretlenség, az erkölcsi értékek hiányában való hatalomhoz jutásának a példái.

Ha a gyerekek szocializációját a társaikkal együtt töltött idő készíti elő, akkor nem marad más, mint az egymás lemásolása, különösebb erkölcsi értékek előnybe helyezése nélkül. A gyerekeknek nem arra van szükségük, hogy egymásról lemásolják, hogyan legyenek gyerekek, hanem példaképet keresnek. A gyerekek szocializációjához arra van szükség, hogy legyenek a közelükben szeretetteljes felnőttek, akik elkötelezték magukat arra, hogy tanítsák őket, hogy példát mutassanak fel számukra, hogy megmutassák nekik a társadalom többi tagjához való viszonyulás helyes módját. Ezt jelenti a szocializáció előkészítése.

Még egy dolgot meg kell említenünk az iskolai szocializáció kérdéskörében. Az iskolai együttlét nem készíti fel eléggé a társadalomba való beilleszkedésre azért sem, mert az iskola az egyetlen hely, ahol a gyerekek kizárólag korosztály szerint vannak csoportosítva. A gyakorlati életben sehol máshol nem fordul ez elő. A családban, a rokonságban, a szomszédban különböző korú személyek élnek. De nincs olyan munkahely sem (ha csak a véletlen nem szül ilyen lehetőségeket), ahol mind azonos korúak dolgoznának együtt. Csak a különböző korosztályokkal való együttélés készíthet fel a társadalomba való beilleszkedésre, hiszen a társadalom különböző korosztályokból van felépítve. Az otthonoktatás segít áthidalni a korosztályok között mára már kialakult és egyre mélyülő szakadékot, melyet a korosztályonként való csoportosítás okozott.

A közösségi, korosztály szerinti oktatás szocializációt elő segít befolyása azért is kétséges, mert nem veszi figyelembe a fiúk és lányok fejlődésének a korbeli eltéréseit sem. Köztudott, hogy a lányok értelmi, érzelmi és fizikai szempontból is gyorsabban fejlődnek mint a fiúk, mégis a közösségi oktatásban ugyanazok az elvárások mindkét nem felé.

Az otthonoktatásban lévő gyerekek folyamatosan kapcsolatban vannak különböző korosztályokkal. A környezetük azonos azzal, ahogy a társadalom fel van építve. Változatosabb lehet az ismeretségi és baráti körük, mintha az idejük nagy részét velük egykorúakkal töltenék elő. Aktívabban részt vehetnek a családi feladatok elvégzésében és ezáltal a személyes felelősségérzetük is erősödik.

Ám az otthonoktatott gyerekek nincsenek minden tekintetben elszigetelve a kívülállóktól, a hézagpótlást szolgálják a közösségi rendezvények. Azokban az országokban, ahol az otthonoktatás engedélyezett, megfigyelhetjük, hogy az otthonoktatott gyerekek nagyon sok közösségi rendezvényen vesznek részt. Vannak esetek, amikor néhány otthonoktató család gyerekei együtt hallgatnak bizonyos órákat, esetleg testvérek

együtt vesznek részt bizonyos órák anyagának az elsajátításán. Ezek a gyerekek is részt vesznek közösségi rendezvényeken, táborokban. A nyugati otthonoktatott gyerekek és azok családjai közt sokkal fokozottabb együttműködés figyelhető meg, mint a közösségi oktatásban részt vevők közt.

g. Az otthonoktatás a múltban és ezzel a módszerrel képzett kimagasló személyek a történelemben

Amióta létezik az emberi közösség, azóta létezik az otthonoktatásnak valamilyen formája. A közösségi oktatás elterjedésével ez az oktatási mód visszaszorult ugyan, de nem teljesen. Elhagyatott vidékeken lakó családok, külföldön dolgozó személyek, akik számára nem volt elérhető közösségi oktatási lehetőség, vagy olyan gyerekek, akiket betegség gátolt meg a közösségi oktatásban való részvételben, továbbvitték az otthonoktatás hagyományát. A hetvenes nyolcvanas években, különösen az Egyesült Államokban kezdett újraéledni az otthonoktatásnak a mozgalma. Az otthonoktatást választó családok száma évente 7–15%-al nőtt. Napjainkban körülbelül 1,6–2,0 millió gyerek vesz részt ilyen oktatásban. (*Brian Ray, Worldwide Guide to Homeschooling, Broadman & Holman, 2002, p.7.*)

Az távoli múltban élt híres személyek közt nagyon kevés olyan személyt találunk, akik közösségi oktatásban részesültek, de a közelmúltban élt híres emberek közt is sokan otthon végezték a tanulmányaikat teljesen vagy akár részben.

Országunkban is a két világháború között és az azt megelőző időszokban engedélyezett volt ez az oktatási módszer. Az országunkban élt, – részben vagy teljesen otthonoktatásban részesült – híres emberek közül említünk néhányat: Mihály és Károly királyok, Alecu Russo, Iancu Văcărescu, Ioan Slavici (érettségire egy évig), Alexandru Macedonski, Alexandru Odobescu, Constantin Brâncuși, Jacob Lawrence, és Leon Negruzzi, Cezar Bolliac.

Nemzetközi vonatkozásban is nagyon sok közismert személyt sorolhatunk fel, akik teljesen vagy részben otthonoktatásban részesültek. Az Amerikai Egyesült Államok eddigi elnökei közül legalább tízen részesültek otthonoktatásban: George Washington (a tanulmányainak jelentős részét otthon végezte és a tanárai az édesapja és az édesanyja voltak), Thomas Jefferson (otthon tanult meg írni és olvasni és az édesapja volt a tanára), Abram Lincoln (tanulmányainak nagy részét otthon végezte el) Továbbá Blaise Pascal a tudós, feltaláló, szintén részesült otthonoktatásban, Benjamin Franklin híres feltaláló, két év kivételével otthon tanult, Thomas Edison, a másik ismert feltaláló tanulmányait szintén az otthonoktatással alapozta meg. Hat hét éves korában eltanácsolták a iskolából, mivel alkalmatlannak tartották. Ezt követően az édesanyja tanította. Tízéves korában bemutatott neki egy fizika tankönyvet, mely kezdetét jelentette az életén át tartó önképzésnek.

Mark Twain, író a tanulmányainak kezdeti szakaszában otthon tanult.

Charles Dickens szintén otthonoktatásban részesült. (Az édesanyja tanította meg írni, olvasni de még Latin nyelvre is.)

Agatha Cristine is részesült otthonoktatásban.

Wolfgang Amadeus Mozart, a híres zeneszerző is kezdetben otthon oktatták.

Felix Mendelson első tanára is az édesanyja volt.

A híres festő, Rembrandt Peale is a tanulmányainak kezdeti szakaszában otthonoktatásban részesült, később pedig eltanácsolták az iskolából, így ezután teljesen a művészeteknek szentelte magát.

Zrínyi Miklós, és Balassi Bálint is otthonoktatásban részesült. (Nevelőik Pázmány Péter, illetve Bornemissza Péter voltak.)

Arany János és Móra Ferenc első oktatói az édesanyjuk volt.

h. Az otthonoktatás és a modern államok törvényei. Az Európai Törvénykezéshez való felzárkózás része.

Sokak számára úgy tűnhet, hogy az otthonoktatás a fejletlenség által kínált egyetlen lehetőség volt, de most már teljesen hiábavaló vele törődni, hiszen adott az iskolai oktatás. A fejlett országok törvénykezése és gyakorlata ezt megcáfolja.

A következő országokban törvényesen engedélyezett az otthonoktatás valamely formája: Nagy Britannia, Írország, Portugália, Csehország, Svájc, Spanyolország, Svédország, Dánia, Norvégia, Olaszország, Belgium, Magyarország, Amerikai Egyesült Államok, Japán, Kanada, Ausztrália, Brazília, Mexikó, Új-Zéland, Puerto-Rico, Dél-Afrikai Köztársaság.

Ezekben az országokban nemcsak engedélyezett, hanem nagyon sokukban népszerű, gyakorolt és bizonyítottan bevált oktatási módszer az otthonoktatás.

Mivel az uniós országok nagy részében engedélyezett az otthonoktatás valamilyen formája, azért az országunkban az otthonoktatás engedélyezése része lehet az Európai Unió jogharmonizációnak is.

Az otthonoktatást támogatja az Európai Szabad Oktatási Fórum, az EFFE is.

i. Az otthonoktatás serkentő hatása a már meglévő oktatási formák számára is.

A versengés minőséget serkentő hatása közismert, talán leginkább a kereskedelem területén. Az állami és magánoktatás számára is serkentő lehet az otthonoktatás engedélyezése, hiszen ez azzal az igényekkel lép fel, hogy különféle kérdések orvoslására ad megoldást. Ezáltal a többi fél is arra kényszerül, hogy legalább olyan hatékony megoldásokat mutasson fel is, vagy tovább tökéletesítse az általa gyakorolt oktatás elveit.

V. Hivatkozások, ajánlott irodalom és Internet oldalak.

Susan Wise Bauer: The well trained mind, [Peace Hill Press](#).

<http://www.welltrainedmind.com>

Chris Klicka: The Right choice Home Schooling